

Врз основа на член 92, став (1) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18), Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги на Република Македонија на седница одржана на ден 11 септември 2018 донесе:

ПРАВИЛА ЗА ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

- (1) Со овие Правила за пазар на електрична енергија (во понатамошниот текст: Правила) во согласност со одредбите од Законот за енергетика се уредува:
 - 1) организацијата и функционирањето на пазарот на електрична енергија со билатерални договори (во понатамошниот текст: пазар),
 - 2) начинот на регистрација и идентификација на учесниците на пазарот,
 - 3) условите што треба да ги исполнуваат учесниците на пазарот,
 - 4) правата и обврските на учесниците на пазарот,
 - 5) воспоставувањето, организирањето и контролата на тргувањето со електрична енергија, вклучувајќи го и прекуграничното тргување, во согласност со обврските од членувањето во меѓународните организации,
 - 6) условите, начинот и постапката за набавка на електрична енергија од страна на вршителите на регулирани енергетски дејности, со цел набавките да бидат спроведени на конкурентен, транспарентен и недискриминаторен начин и да се обезбеди рамноправен пристап на сите заинтересирани домашни и странски понудувачи,
 - 7) откупот на електричната енергија од повластените производители кои користат повластени тарифи за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија и нејзина продажба на снабдувачите и трговците, како и производителите во услови кога директно продаваат електрична енергија на потрошувачи кои ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот, како и начинот на уредување на правата и обврските на операторите на електропреносните и електродистрибутивните системи и повластените производители на електрична енергија, и
 - 8) други прашања поврзани со организацијата и функционирањето на пазарот.
- (2) Целта на овие Правила е да се обезбеди транспарентен и недискриминаторен начин на организацијата и управувањето со пазарот заради обезбедување ефикасен, конкурентен и одржлив пазар.
- (3) Овие Правила ги применуваат сите учесници на пазарот, како и сите субјекти кои учествуваат во постапки и преземаат дејствија пропишани со овие Правила.
- (4) Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Македонија ја следи примената на овие Правила.

Дефиниции

Член 2

- (1) Дефинициите за одделните изрази, содржани во Законот за енергетика, се применуваат и во овие Правила.
- (2) Одделни изрази употребени во овие Правила го имаат следното значење:
 - 1) „ЕИС“ - енергетски идентификационен код е единствена ознака на учесникот на европскиот пазар на електрична енергија која ја издава тело назначено за издавање на ЕИС ознаки,
 - 2) „виша сила“ се сите непредвидливи природни појави, како и настани и околности кои што се надвор од влијанието на учесниците на пазарот и кои не можеле да ги предвидат и да ги спречат со примена на разумно прифатлив напор, а поради кои учесниците на пазарот не биле во состојба да ги исполнат обврските утврдени со овие Правила и меѓусебните договори,
 - 3) „интервал за порамнување“ е временски интервал кој може да изнесува 15, 30 или 60 минути, во кој се врши пресметка на размената на електрична енергија (предавање и испорака) и/или системски услуги,
 - 4) „период на испорака“ е специфициран временски период во кој се испорачуваат физичките количини на електрична енергија,
 - 5) „период на порамнување“ е период за кој се врши пресметка на трансакцијата на пазарот, вклучувајќи ја и пресметката на отстапувањата, и претставува основа за плаќање,
 - 6) „точка на испорака“ е физичка точка во која електричната енергија се испорачува од електропреносната мрежа, вклучувајќи ја и интерконекцијата со соседните електроенергетски системи,
 - 7) „точка на прием“ е физичка точка во која електричната енергија се внесува во електропреносната мрежа, вклучувајќи ја и интерконекцијата со соседните електроенергетски системи,
 - 8) „трговски интервал“ е основен временски интервал за кој се склучени пазарните трансакции.

Кратенки и поими

Член 3

- (1) Листа на кратенки кои се користат во овие Правила се :
 - 1) БРУП Барање за регистрација за учесник на пазарот,
 - 2) ЕЕС Електроенергетски систем на Република Македонија,
 - 3) ОЕДС Оператор на електродистрибутивниот систем,
 - 4) ОЕПС Оператор на електропреносниот систем,
 - 5) ОПЕЕ Оператор на пазарот на електрична енергија,
 - 6) ПЕЕ Производител на електрична енергија,
 - 7) ППЕЕ Повластен производител на електрична енергија,
 - 8) ППЕЕПТ Повластен производител на електрична енергија со повластена тарифа,
 - 9) РКЕ Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги на Република Македонија,

- 10) РУП Регистар на учесниците на пазарот на билатерални договори.
- (2) Општо прифатени поими (конвенции) во овие Правила се:
- 1) ОЕПС и ОЕДС го вршат мерењето на количините на електрична енергија во точките на прием и во точките на испорака, вклучувајќи ги и мерењата на електрична енергија на интерконективните далеководи со соседните електроенергетски системи,
 - 2) сите времиња се однесуваат на временската зона (СЕТ) GMT+1, независно од тоа дали станува збор за зимски или летен период на сметање на времето,
 - 3) активната моќност се изразува во MW со три децимални места, освен во номинациите на прекуграничните физички распореди, каде се употребуваат целобројни вредности,
 - 4) електричната енергија се изразува во MWh со три децимални места,
 - 5) сите парични (финансиски) трансакции се дефинираат и се претставуваат во денари,
 - 6) диспечерскиот интервал може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука на ОЕПС во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. ОЕПС ги известува сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на диспечерскиот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,
 - 7) трговскиот интервал може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука на ОЕПС во соработка со ОПЕЕ во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. ОЕПС ги известува сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на трговскиот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,
 - 8) пресметковниот интервал (интервал за порамнување) може да изнесува 15, 30 или 60 минути, врз основа на одлука донесена од ОЕПС, во согласност со меѓународните стандарди и мултилатералните договори. ОЕПС ги известува сите заинтересирани страни за промена на времетраењето на пресметковниот интервал најмалку шест месеци пред стапувањето во сила на промената,
 - 9) диспечерскиот, трговскиот и пресметковниот интервал мора да бидат истовремено меѓусебно усогласени,
 - 10) пресметковниот период изнесува еден календарски месец.

II. РЕГИСТРАЦИЈА НА УЧЕСНИЦИ НА ПАЗАРОТ

Учесници на пазарот

Член 4

- (1) Учесници на пазарот се:
- 1) производителите на електрична енергија,
 - 2) трговците со електрична енергија,
 - 3) снабдувачите со електрична енергија,
 - 4) потрошувачите на електрична енергија што ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот согласно Член 8 од овие Правила,
 - 5) операторот на електропреносниот систем,
 - 6) операторот на електродистрибутивниот систем,
 - 7) операторот на затворениот електродистрибутивен систем, и
 - 8) операторот на пазарот на електрична енергија.

- (2) Учесниците на пазарот, освен учесникот од став (1), точка 4) на овој член, потребно е да имаат лиценца издадена од РКЕ, односно да имаат решение за упис во регистарот на странски трговци и снабдувачи со електрична енергија кој го води РКЕ.

Производител на електрична енергија

Член 5

- (1) ПЕЕ во согласност со издадената лиценца, врши продажба на произведената електрична енергија на сите учесници на пазарот на електрична енергија во Република Македонија и во странство и/или системски услуги на ОЕПС односно ОЕДС во земјата, како и во странство.
- (2) ППЕЕПТ ја продава произведената електрична енергија единствено на ОПЕЕ.
- (3) ПЕЕ, со исклучок на ППЕЕ, купува електрична енергија од трговци, снабдувачи, други ПЕЕ и на организираниот пазар на електрична енергија, со цел да го оптимизира своето производство и ги минимизира трошоците во работењето.
- (4) ПЕЕ од обновливи извори на енергија приклучен на електродистрибутивна мрежа може да биде претставен на пазарот на електрична енергија од виртуелен производител на електрична енергија.
- (5) Учесниците на пазарот од Член 4 став (1), точка 1) и точка 3) од овие Правила, можат да имаат функција на виртуелен производител на електрична енергија и тие се БОС за ПЕЕ од обновливи извори на енергија приклучени на електродистрибутивна мрежа кои ги претставуваат на пазарот на електрична енергија.

Трговец со електрична енергија

Член 6

- (1) Трговецот со електрична енергија купува електрична енергија од ПЕЕ, снабдувач, друг трговец, организираниот пазар на електрична енергија или од странство.
- (2) Трговецот со електрична енергија ја продава електричната енергија на други трговци, снабдувачи, ПЕЕ, ОЕПС, ОЕДС, потрошувачите на електрична енергија што ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот, организираниот пазар на електрична енергија или ја продава во странство.
- (3) Трговецот со електрична енергија до ОЕПС и ОПЕЕ навремено доставува информации за количините на електрична енергија, соодветните временски распореди од сите договори за купопродажба на електрична енергија, како и од договорите за прекугранични трансакции преку електропреносната мрежа, во согласност со овие Правила и Правилата за доделување на прекугранични преносни капацитети.
- (4) Трговецот со електрична енергија во случаите кога врши прекугранични трансакции на електрична енергија, за електричната енергија за која се обврзал да ја испорача на своите потрошувачи, закупува прекуграничен електропреносен капацитет, во согласност со Правилата за доделување на прекугранични преносни капацитети.

Снабдувач на електрична енергија

Член 7

- (1) Снабдувачот со електрична енергија купува електрична енергија од ПЕЕ, друг снабдувач, трговец, организираниот пазар на електрична енергија или од странство.

- (2) Снабдувачот со електрична енергија може да ја продаде електричната енергија на своите потрошувачи, други снабдувачи, трговци, ПЕЕ, организираниот пазар на електрична енергија, ОЕПС и ОЕДС.
- (3) Снабдувачот со електричната енергија кој се обврзал да испорача електрична енергија го обезбедува неопходниот капацитет за пренос и/или дистрибуција од соодветните оператори.
- (4) Универзалниот снабдувач набавува електрична енергија по пазарни услови со избор на најповолна понуда, во согласност со правилата со кои се уредува набавката на електрична енергија од страна на универзалниот снабдувач.
- (5) Универзалниот снабдувач може да ги продава вишоците од набавената електрична енергија на организираниот пазар на електрична енергија на транспарентен и недискриминаторен начин, со цел да го оптимизира своето работење.
- (6) Снабдувачот со електрична енергија во краен случај, во случаи утврдени во закон, продава електрична енергија, на сите потрошувачи кои не се домаќинства и мали потрошувачи, по цени утврдени во согласност со Тарифниот систем за продажба на електрична енергија на потрошувачите кои ги снабдува универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај, кои ги објавува и ажурира на својата веб страница најмалку еднаш месечно.

Потрошувач на електрична енергија

Член 8

Потрошувачите кои се приклучени на 110kV или повисоко напонско ниво можат самостојно да учествуваат на пазарот, односно да купуваат електрична енергија од ПЕЕ, снабдувач, трговец со електрична енергија, организираниот пазар на електрична енергија или од снабдувач или трговец со електрична енергија од друга држава, која пристапила кон сите важечки меѓународни договори во областа на електричната енергија кои Република Македонија ги има ратификувано, доколку таквиот снабдувач или трговец на електрична енергија ги почитува прописите и правилата донесени врз основа на Законот за енергетика.

Оператор на електропреносниот систем

Член 9

- (1) ОЕПС набавува:
 - 1) системски услуги за балансирање на електропреносниот систем, согласно Правилата за балансирање на електроенергетскиот систем, и
 - 2) електрична енергија за покривање на загубите во електропреносната мрежа, и електрична енергија за сопствени потреби, со цел да се обезбеди сигурно и доверливо функционирање на електропреносниот систем, по пазарни услови, на транспарентен и недискриминаторен начин, согласно Правилата за набавка на електрична енергија за покривање на загубите во електропреносниот систем.
- (2) ОЕПС може да го продаде вишокот на електрична енергија набавен за покривање на загубите во електропреносната мрежа, на организираниот пазар на електрична енергија или на пазарот на балансна енергија и за секоја таква продажба ја известува РКЕ.
- (3) ОЕПС учествува на регионалниот пазар на балансна енергија.
- (4) ОЕПС, со цел да се обезбеди сигурно и доверливо функционирање на електропреносниот систем, на пазарот за електрична енергија набавува и продава електрична енергија за компензација.

Оператор на електродистрибутивен систем

Член 10

- (1) ОЕДС:
 - 1) обезбедува системски услуги, и
 - 2) набавува електрична енергија за покривање на загубите во електродистрибутивната мрежа по пазарни услови на транспарентен, недискриминаторен и конкурентен начин во согласност со Правилата за набавка на електрична енергија за покривање на загубите во електродистрибутивниот систем.
- (2) ОЕДС може да го продаде вишокот на електрична енергија на организираниот пазар на електрична енергија со цел да ја оптимизира набавката на електрична енергија за покривање на загубите во електродистрибутивниот систем.

Набавки од страна на ОЕПС и ОЕДС

Член 11

- (1) ОЕПС, односно ОЕДС, најмалку еднаш годишно организира повик за набавките од Член 9, односно Член 10 од овие Правила, врз основа на правила и критериуми претходно одобрени од РКЕ.
- (2) ОЕПС и ОЕДС најдоцна 60 дена пред почетокот на постапката за набавка, ги доставуваат правилата и критериумите, според кои се вршат набавките од став (1) на овој член, до РКЕ заради одобрување.
- (3) РКЕ во рок од 20 дена од денот на приемот ги одобрува правилата и критериумите од став (2) на овој член.
- (4) По исклучок од став (2) на овој член, ако ОЕПС или ОЕДС предвидуваат набавките од став (1) на овој член да ги вршат по претходно одобрените правила и критериуми, за тоа ја известуваат РКЕ најмалку 15 дена пред почетокот на постапката за набавка.

Оператор на пазар на електрична енергија

Член 12

- (1) ОПЕЕ врши:
 - 1) пресметка на дебалансите на балансно одговорните страни и предлог пресметка за трошокот за дебалансите согласно мерењето на електрична енергија, активираните количини на услугите за балансирање за секој давател на услуга за балансирање, цената на порамнување и конечниот дневен распоред добиени од ОЕПС и ОЕДС,
 - 2) навремено доставување до ОЕПС на сите информации потребни за изработка на конечните дневни распореди за купување и продажба на електрична енергија во Република Македонија,
 - 3) водење на евиденција на сите договори за учество на пазарот склучени со учесниците на пазарот на електрична енергија,
 - 4) водење на евиденција на сите договори за формирање на балансни групи склучени помеѓу учесниците на пазарот на електрична енергија и ОПЕЕ,
 - 5) изработка на дневен пазарен план,
 - 6) објавување на информации кои се неопходни за непречено организирање и управување на пазарот,

- 7) обезбедување на потребните услуги за снабдувачот со електрична енергија во краен случај, заради соодветно задоволување на потребите на неговите потрошувачи, и
 - 8) склучување на договори за откуп и продажба, како и преземање на балансна одговорност за произведената електрична енергија од ППЕЕПТ, во согласност со овие Правила.
- (2) ОПЕЕ не смее да тргува со електрична енергија, освен во случај на тргување со електрична енергија произведена од ППЕЕПТ.
 - (3) ОПЕЕ соработува со операторите на пазарите на електрична енергија на други земји и сите регионални и меѓународни организации и асоцијации.
 - (4) ОПЕЕ обезбедува доверливост на деловните податоци кои учесниците на пазарот на електрична енергија му ги доставуваат.

III. Регистрација за учество на пазарот

Член 13

- (1) Лицата од Член 4 став (1) од овие Правила, со исклучок на ОПЕЕ, се регистрираат за учество на пазарот во согласност со овие Правила.
- (2) Со регистрацијата од став (1) на овој член, сите лица се стекнуваат со правото да учествуваат на пазарот на билатерални договори во согласност со овие Правила.

Постапка за регистрација за учество на пазарот

Член 14

- (1) Постапката за регистрација за учество на пазарот започнува со поднесување на БРУП до ОПЕЕ, потпишано од лицето овластено за застапување и заверено од барателот.
- (2) ОПЕЕ го изработува образецот за БРУП од став (1) на овој член, и по претходно одобрување од РКЕ, го објавува на својата веб страница.
- (3) Пред да го поднесе барањето од став (1) на овој член, барателот ја уредува својата балансна одговорност согласно со Правилата за балансирање.
- (4) Барателот од став (1) на овој член кон БРУП, ги доставува во оригинал или копија на оригиналот заверена на нотар, следниве документи:
 - 1) тековна состојба издадена од Централниот регистар на Република Македонија,
 - 2) информација за економско финансиската состојба, издадена од страна на Централниот регистар на Република Македонија,
 - 3) лиценца за вршење на енергетска дејност или решение за упис во регистарот на странски трговци и снабдувачи на електрична енергија, освен ако БРУП поднесува потрошувач,
 - 4) потврда за издаден ЕИС од ОЕПС,
 - 5) уверение од Управата за јавни приходи за платени даноци и други јавни давачки пропишани со закон,
 - 6) потврда дека не е отворена постапка за стечај или ликвидација,
 - 7) примерок од договорот за регулирана балансна одговорност склучен со ОЕПС или изјава за превземена балансна одговорност од страна на друг учесник на пазарот кој претходно ја има регулирано балансната одговорност, односно е впишан во регистарот на БОС од страна на ОЕПС, и

- 8) изјава за веродостојност на барањето и дадените податоци, потпишана од лицето овластено за застапување на барателот.
- (5) Документите од став (3), точка 1), 2), 5) и 6) на овој член не треба да бидат постари од 30 дена.
- (6) Доколку барателот не поседува ЕИС, кон БРУП од став (1) поднесува и барање за доделување на ЕИС, а ОПЕЕ, по службена должност во негово име ја спроведува постапката за барање до ОЕПС за издавање на ЕИС за барателот.

Дигитален сертификат

Член 15

- (1) Овластеното лице на барателот од Член 14 од овие Правила користи квалификуван дигитален сертификат издаден од регистриран издавач на сертификат.
- (2) Листата со регистрирани издавачи на сертификати е објавена на веб страната на ОПЕЕ.

Нецелосно барање

Член 16

- (1) Ако ОПЕЕ утврди дека БРУП е нецелосно, во рок од седум работни дена од приемот на БРУП, го известува барателот и му определува рок од 15 дена да ја доуреди потребната документација во согласност со Член 14 од овие Правила.
- (2) Ако барателот не ја доуреди потребната документација во рокот определен од став (1) на овој член, ОПЕЕ донесува решение за отфрлање на БРУП.
- (3) Барателот во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од став (2) на овој член, може да достави приговор до РКЕ.

Потпишување на договор за условите и начинот за учество на пазар

Член 17

- (1) Ако ОПЕЕ утврди дека БРУП од Член 14 од овие Правила е целосно, во рок од седум работни дена од денот на поднесување на БРУП го известува барателот за уредноста и му доставува потпишан Договор за условите и начинот за учество на пазарот во четири примероци.
- (2) Договорот од став (1) на овој член содржи:
 - 1) права и обврски на барателот,
 - 2) права и обврски на ОПЕЕ, и
 - 3) времетраење на договорот.
- (3) Барателот во рок од три работни дена од приемот го потпишува договорот и два примерока од потпишаниот договор доставува до ОПЕЕ.
- (4) Ако барателот не достави потпишан договор во рокот од став (3) на овој член, ОПЕЕ смета дека БРУП е повлечено.
- (5) Ако не биде потпишан договор за учество на пазарот на електрична енергија помеѓу барателот и ОПЕЕ од причината наведена во став (4) на овој член, истиот барател во рок не покус од 60 денови може да започне нова процедура согласно Член 14 од овие Правила.

Запишување во регистар на учесници на пазар

Член 18

- (1) По склучување на Договорот од Член 17 став (3) од овие Правила, ОПЕЕ донесува решение за упис на барателот во РУП.
- (2) Со денот на уписот во РУП, Барателот се стекнува со својство на регистриран учесник на пазарот.
- (3) ППЕЕПТ се запишуваат во РУП по склучувањето на Договорот за откуп на електрична енергија со ОПЕЕ.
- (4) Учесникот на пазарот во рок од три работни дена од денот на уписот во РУП, до операторот на соодветниот систем, доставува барање за дефинирање на виртуелна мерна точка со соодветен ID број, за сите мерни точки во кои ќе се врши испорака и/или преземање на електрична енергија.
- (5) Учесникот на пазарот во рок од три работни дена по добивањето на ID бројот за виртуелната мерна точка од став (4) на овој член, до ОПЕЕ го доставува документот добиен од операторот на соодветниот систем.
- (6) Учесникот на пазарот не може да отпочне со трансакции на пазарот се додека во РУП не бидат запишани ID броевите на виртуелните мерни точки.

Известување за нов учесник

Член 19

На денот на запишување во РУП, ОПЕЕ ги известува ОЕПС и ОЕДС за учесникот на пазарот кој се стекнал со право за учество на пазарот.

Регистар на учесници на пазарот

Член 20

- (1) ОПЕЕ го води и одржува РУП и го објавува на својата веб страница.
- (2) РУП особено ги содржи следниве податоци за учесниците на пазарот:
 - 1) назив и седиште на учесникот на пазарот и лице овластено за застапување,
 - 2) својството на учесникот на пазарот, во согласност со Член 4 од овие Правила,
 - 3) статус на учесникот на пазарот,
 - 4) датум на упис во РУП,
 - 5) EIC на учесникот, и
 - 6) ID броеви на виртуелните мерни точки кои му припаѓаат на учесникот на пазарот.

Повлекување од пазарот на учесник на пазарот

Член 21

- (1) Ако учесникот на пазарот сака да го прекине своето учество на пазарот, до ОПЕЕ доставува Барање за повлекување од пазарот, во кое го наведува датумот и времето од кога планира да се повлече од пазарот.
- (2) Датумот од став (1) на овој член не може да биде покус од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

- (3) Барателот во рок од 30 дена пред поднесување на барањето од став (1) на овој член ги известува сите учесници на пазарот со кои има склучено договор за купопродажба на електрична енергија како и своите потрошувачите со кои има склучено договор.
- (4) Ако барателот од став (1) на овој член е БОС, кон барањето од став (1) на овој член потребно е да достави доказ издаден од ОЕПС дека останатите членови на балансната група го уредиле прашањето за својата балансна одговорност.
- (5) ОПЕЕ, во рок од 30 дена од приемот на барањето од став (1) на овој член, донесува решение за бришење на учесникот на пазарот од РУП и веднаш го објавува на својата веб страница и го доставува до ОЕПС и ОЕДС.
- (6) Решението од став (5) на овој член влегува во сила на датумот наведен во барањето или датумот што го одредува ОПЕЕ, со што учесникот на пазарот повеќе нема право да врши физички трансакции.
- (7) Со влегување во сила на решението од став (5) на овој член, ОПЕЕ го брише барателот од РУП.
- (8) Ако Барателот од став (1) на овој член е снабдувач, ОПЕЕ ги известува универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај за донесеното решение од став (5) на овој член.
- (9) Во случај на одбивање на Барањето од став (1) на овој член, ОПЕЕ донесува одлука за одбивање на барањето во која ги образложува причините за одбивањето.
- (10) Против одлука од став (9) на овој член, барателот може да поднесе приговор до РКЕ, во рок од 15 дена од приемот.

Суспензија на учесник на пазарот

Член 22

- (1) ОПЕЕ има право да донесе одлука за суспензија на учесник на пазарот доколку учесникот на пазарот:
 - 1) постапува спротивно на овие Правила,
 - 2) не го почитува договорот потпишан со ОПЕЕ,
 - 3) не ги извршува обврските за плаќање во однос на надоместок за користење на пазар и/или дебалансите,
 - 4) остане без балансна одговорност.
- (2) ОЕПС го известува ОПЕЕ за неплатените обврски за направениот дебаланс од страна на балансно одговорната страна.
- (3) ОПЕЕ пред да ја донесе одлуката од став (1) на овој член, му доставува на учесникот на пазарот опомена пред суспензија.
- (4) Опомената пред суспензија содржи временски период, не покус од три работни дена и не подолг од 30 дена, во кој учесникот на пазарот треба да ги отстрани причините поради кои му била доставена опомената.
- (5) Ако учесникот на пазарот во рокот од став (4) на овој член, докаже дека ги отстранил причините поради која му била доставена опомената, ОПЕЕ донесува решение за повлекување на опомената пред суспензија, кое го доставува до учесникот на пазарот и го објавува на својата веб страница.
- (6) Ако во периодот наведен во опомената пред суспензија, учесникот на пазарот не ги отстрани причините поради кои му била доставена истата, ОПЕЕ донесува одлука за суспензија на учесникот на пазарот.

- (7) Ако учесникот на пазар е снабдувач, најмалку три дена пред денот на влегување во сила на одлуката од став (6) на овој член, ги известува, своите потрошувачи, снабдувачот во краен случај, универзалниот снабдувач и операторот на системот на којшто е приклучен секој поединечен негов потрошувач.
- (8) Во одлука за суспензија се утврдува времетраењето на суспензијата, кое не може да е подолго од шест месеци и се образложуваат причините за донесувањето на одлуката.
- (9) Одлуката за суспензија, односно опомената пред суспензија, ОПЕЕ ја објавува на својата веб страница и ја доставува до учесникот на пазарот, ОЕПС и ОЕДС. Одлуката е објавена на веб страница на ОПЕЕ до престанување на суспензијата или до повлекување на опомената пред суспензија.
- (10) Учесникот на пазар кој има добиено одлука за суспензија на пазар на електрична енергија не може да врши физички трансакции.
- (11) Учесникот на пазарот кој е суспендиран во рок од 15 дена може да достави приговор до РКЕ против Одлуката за суспензија.
- (12) Приговорот од став (11) на овој член, не ја одложува суспензијата од пазарот на електрична енергија.

Престанување на договорот за учество на пазарот

Член 23

- (1) Договорот за учество на пазарот престанува:
 - 1) по истекување на лиценцата на учесникот на пазарот,
 - 2) по прифатено барање за повлекување од пазарот,
 - 3) доколку ОПЕЕ изрекол суспензија два пати во тек на 18 месеци или вкупно три пати во периодот додека е активен договорот за учество на пазарот на електрична енергија,
 - 4) со бришење на учесникот на пазар од трговскиот регистер или регистарот на други правни лица,
 - 5) доколку потрошувачот престанал да ги исполнува условите за самостојно учество на пазарот,
 - 6) со раскинување од страна на ОПЕЕ, ако учесникот на пазарот:
 - при регистрацијата за учество на пазарот на електрична енергија користел лажни податоци,
 - во текот на учеството на пазарот доставува неточни или погрешни информации,
 - има повторени прекршувања или материјални нарушувања на обврските утврдени со овие Правила.
- (2) Учесникот на пазарот без одлагање го известува ОПЕЕ кога врз него е отворена постапка за стечај или ликвидација.
- (3) Престанувањето на важење на Договорот за учество на пазарот не го ослободува учесникот на пазарот од финансиски и други материјални обврските кон ОПЕЕ и другите учесници на пазарот кои што ги презел за време на неговото учество на пазарот.

Известување за престанување на Договорот за учество на пазарот

Член 24

- (1) ОПЕЕ ги известува ОЕПС, ОЕДС и БОС на балансната група каде што припаѓал учесникот на пазарот, како и самиот учесник на пазар за денот и часот на престанување на Договорот за учество на пазарот.
- (2) Ако учесникот на пазар е снабдувач, ОПЕЕ, ги известува и снабдувачот во краен случај и универзалниот снабдувач.
- (3) ОПЕЕ на денот на престанување на Договорот за учество на пазарот, донесува решение за бришење на учесник на пазарот од РУП, кое му го доставува на учесникот на пазарот и го објавува на својата веб страница.
- (4) Учесникот на пазарот чиј Договор за учество на пазарот престанал да важи, во рок од 15 дена од денот на известувањето од став (1) на овој член може да достави приговор до РКЕ.
- (5) Приговорот од став (4) на овој член, не го одлага извршувањето на решението од став (3) на овој член.

Повторно барање за регистрација за учество на пазарот

Член 25

Учесникот на пазарот на којшто Договорот за учество на пазарот престанал да му важи врз основа на одлука на ОПЕЕ, не може повторно да поднесе барање за регистрација за учество на пазарот пред истекот на шест месеци од влегување во сила на решението од Член 24 став (3) од овие Правила.

Чување на документација

Член 26

ОПЕЕ ја чува целокупната документација, записи и мерните регистри, кои се однесуваат на барател, кога БРУП било одбиено или учесникот на пазарот чиј Договор за учество престанал да важи, најмалку пет години од денот кога барателот го испратил БРУП или од денот кога учесникот на пазарот бил избришан од РУП, освен ако со закон или друг пропис не е поинаку уредено.

IV. ПАЗАР СО БИЛАТЕРАЛНИ ДОГОВОРИ

Евидентирање на билатералните договори

Член 27

- (1) Пазарот со билатерални договори ги вклучува договорите директно склучени од учесниците на пазарот, вклучувајќи го и увозот и извозот на електрична енергија.
- (2) ОПЕЕ врши администрирање на пазарот на електрична енергија со билатерални договори.
- (3) Страните во билатералниот договор ги пријавуваат до ОПЕЕ сите склучени договори како и промени на договорите во тековниот месец, до 15-ти во наредниот месец.
- (4) Пријавата за билатерален договор содржи:
 - 1) податоци за договорните страни,
 - 2) количината на договорената електрична енергија, и

- 3) датумот и времето на почетокот и крајот на испораката на електричната енергија што е предмет на билатералниот договор.
- (5) ОПЕЕ ја евидентира пријавата за билатералниот договор ако таа е во согласност со став (4) на овој член.
- (6) Ако ОПЕЕ утврди дека пријавата на билатералниот договор е нецелосна, во рок од седум работни дена од приемот на пријавата на билатералниот договор, ја известува страната во билатералниот договор, и укажува на недостатоците во пријавата и определува рок за уредување на пријавата.
- (7) ОПЕЕ, ОЕПС и ОЕДС обезбедуваат доверливост на комерцијалните и деловните податоци од склучените договори на учесниците на пазарот.

V. ПОВЛАСТЕНИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СО ПОВЛАСТЕНА ТАРИФА

Барање за склучување на договор за откуп на електрична енергија

Член 28

- (1) ОПЕЕ е балансно одговорна страна за ППЕЕПТ.
- (2) ОПЕЕ ја откупува електричната енергија произведена од ППЕЕПТ врз основа на договор за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ.
- (3) ППЕЕПТ во рок од пет работни дена од денот на влегување на сила на решението за повластен производител донесено од РКЕ доставува барање до ОПЕЕ за склучување на договор за откуп на електрична енергија, во еден примерок во писмена форма.
- (4) Кон барањето од став (3) на овој член, ППЕЕПТ ги доставува следните документи донесени од РКЕ:
 - 1) решение за стекнување на статус на ППЕЕПТ, и
 - 2) одлука за користење на повластена тарифа на електрична енергија.
- (5) Документите од став (4) се доставуваат во оригинал или копија заверена од нотар.

Договор за откуп на електрична енергија

Член 29

- (1) ОПЕЕ во рок не подолг од 30 дена од датумот на поднесување на уредното барање од Член 28 став (3) од овие Правила, склучува договор за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ, со важност од денот на влегувањето во сила на одлука за користење на повластена тарифа донесена од РКЕ.
- (2) Договорот од став (1) на овој член особено содржи:
 - 1) предмет на договорот,
 - 2) времетраење на договорот,
 - 3) планирање на производството на електрична енергија и доставување на физички распореди во согласност со овие Правила,
 - 4) балансна одговорност и трошоци за балансирање,
 - 5) мерење на електричната енергија,
 - 6) повластена тарифа, пресметка и плаќање,
 - 7) инструменти за обезбедување на плаќање,

- 8) казнена камата,
 - 9) користење на намалена повластена тарифа на електрична енергија за повластениот производител што користи фосилни горива,
 - 10) пренос на договорните права и обврски,
 - 11) начин на разрешување на спорови,
 - 12) виша сила и последици од виша сила,
 - 13) начин на известување помеѓу договорните страни,
 - 14) доверливост на податоци,
 - 15) престанување на договорот, и
 - 16) други елементи.
- (3) ППЕЕПТ има право да го раскине договорот од став (1) пред истекот на рокот за кој што е склучен договорот и во тој случај го губи статусот на повластен производител, без право повторно да се стекне со тој статус.
- (4) РКЕ го изработува образецот на договорот од став (1) на овој член кој се објавува на веб страницата на РКЕ и ОПЕЕ.

Фактура за испорачаната електрична енергија

Член 30

ППЕЕПТ, врз основа на мерењата од страна на операторот на соодветниот систем на кој е приклучена електроцентралата, доставува фактура за испорачаната електрична енергија за календарски месец до ОПЕЕ и износот за плаќање го изразува во денари според средниот курс на еврото објавен од НБРМ на последниот работен ден во календарскиот месец за кој се однесува фактурата.

Продажба на откупената електрична енергија

Член 31

- (1) Откупената електрична енергија од Член 28 од овие Правила, ОПЕЕ ја продава на снабдувачите и трговците со електрична енергија и ПЕЕ коишто продаваат електрична енергија на потрошувачите.
- (2) Снабдувачите и трговците од став (1) од ОПЕЕ секој ден откупуваат количина на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ, соодветно на учеството на најавите за потребите од електрична енергија на нивните потрошувачи во вкупните предвидени потреби на потрошувачите на електрична енергија во Република Македонија.
- (3) Цената по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија на снабдувачите, трговците и ПЕЕ се пресметува на крајот од месецот како просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕПТ, зголемена за трошоците за балансирање и потребните системски услуги поврзани со работата на ППЕЕПТ, и номинираните количини на електрична енергија од ППЕЕПТ, направени во истиот месец.
- (4) Упатството за пресметка на месечно ниво на трошоците и тарифите за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ дадено во Прилог 1, кој е составен дел на овие Правила, особено содржи:
 - 1) пресметка на просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕПТ,

- 2) пресметка на просечна цена по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија на снабдувачите, трговците и ПЕЕ,
- 3) пресметка на просечна тарифа за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ, по која снабдувачите и трговците фактурираат на потрошувачите,
- 4) пресметка на процентуалното учество на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ, и
- 5) рокови на објавување на пресметките.

Прелиминарни прогнози на потрошувачката и прелиминарни прогнози на производството на електрична енергија

Член 32

- (1) ОПЕЕ, врз основа на прогнозите за потрошувачката на електрична енергија во целиот ЕЕС, изготвени во соработка со ОЕПС и предвиденото производство на електрична енергија од ППЕЕПТ, изготвува и на својата веб страница објавува прелиминарни прогнози на потрошувачката и прелиминарни прогнози на производството на електрична енергија за календарскиот месец.
- (2) Прелиминарните прогнози од став (1) на овој член, ОПЕЕ ги објавува најдоцна 15 дена пред почетокот на календарскиот месец.
- (3) ОПЕЕ, врз основа на прогнозите за потрошувачката на електрична енергија во целиот ЕЕС, изготвени во соработка со ОЕПС и предвиденото производство на електрична енергија од ППЕЕПТ, изготвува и на својата веб страница објавува прелиминарни часовни прогнози на потрошувачката и прелиминарни часовни прогнози на производството на електрична енергија седум дена пред денот на физичката испорака на ЕЕС.
- (4) ОПЕЕ изготвува конечни часовни прогнози за потрошувачката на електрична енергија во ЕЕС и прогнозираното часовно производство од ППЕЕПТ и ги објавува на својата веб страница најдоцна до 10 часот еден ден пред рокот за доставување на физичките распореди, утврден во Правилата за балансирање.
- (5) Со објавените конечни прогнози од став (4) на овој член се прикажува процентот на учество на произведената електрична енергија од ППЕЕПТ во вкупната потрошувачка и истиот служи за определување на конечните часовни количини кои треба да ги откупат трговците, снабдувачите и ПЕЕ од ППЕЕПТ од Член 31 од овие Правила за секој номиниран MW за потребите на потрошувачите.
- (6) Податоците за конечните прогнози од став (4), процентот од став (5) и конечните часовни количини кои треба да ги откупат трговците, снабдувачите и ПЕЕ по номиниран MW, се објавуваат за секој ден од месецот.

Физички распоред за ППЕЕПТ

Член 33

- (1) ППЕЕПТ со инсталиран капацитет поголем или еднаков на 10 MW има обврска до ОПЕЕ да доставува податоци за планираното производство на електрична енергија за секој трговски интервал, според рокови и обрасци утврдени со постапките за доставување, усогласување и верификација на доставените физички распореди кои ги објавува ОЕПС на својата веб страница.
- (2) ППЕЕПТ со инсталиран капацитет помал од 10 MW немаат обврска за доставување на физички распореди, но имаат обврска до ОПЕЕ да доставуваат планирани распореди на очекуваното производство.

- (3) ОПЕЕ до ОЕПС доставува збирен физички распоред за сите ППЕЕПТ.

VI. ПАЗАРЕН ПЛАН

Член 34

ОПЕЕ врз основа на конечните физички распореди го изработува дневниот пазарен план и му го доставува на ОЕПС.

VII. ПРЕСМЕТКИ И ПЛАЌАЊА НА ПАЗАРОТ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Член 35

Врз основа на физичките распореди од конечниот дневен распоред ОПЕЕ, за секој календарски месец, изготвува известувања во кои се содржани информациите за потврдените трансакции за секој трговски интервал во месецот и известувањата ги доставува до сите учесници на пазарот, најдоцна три работни дена по истекот на календарскиот месец.

Член 36

- (1) Учесниците на пазарот, освен потрошувачите и ППЕЕПТ, се должни најдоцна до шестиот работен ден во секој календарски месец до ОПЕЕ, врз основа на податоците од Член 35 од овие Правила, да го достават Образецот за физички трансакции, изготвен од ОПЕЕ и објавен на неговата веб страница.
- (2) Врз основа на доставениот образец од став (1) на овој член, ОПЕЕ издава Потврда за физички трансакции на образец изготвен од ОПЕЕ и објавен на неговата веб страница.
- (3) При продажба на електрична енергија произведена во Република Македонија, снабдувачите или трговците кои продаваат електрична енергија на снабдувачи или трговци се должни да ги известат за нејзиното потекло.

VIII. XII. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Времено престанување на функционирањето на пазарот

Член 37

- (1) Кога со одлука е прогласена електроенергетска кризна состојба, или кризна состојба прогласена во согласност со закон или доколку ЕЕС се доведе во состојба на висок оперативен ризик, функционирањето на пазарот може делумно или целосно да се суспендира.
- (2) Во случаите од став (1) на овој член, ОЕПС презема една или комбинација од следниве мерки:
 - 1) отстапување од конечниот дневен распоред,
 - 2) побара враќање во погон на одредени производни единици или мрежна опрема, кои се надвор од погон поради постоечките распореди на диспечирање или поради краткорочни планирани одржувања,
 - 3) искористување на можните капацитети за дополнително користење на производните единици кои се во погон.

- (3) Во смисла на овие Правила како висок оперативен ризик на ЕЕС се смета работа на системот дефинирана во Мрежните правила за пренос.
- (4) ОПЕЕ најдоцна 24 часа од преземање на некоја од мерките од став (2) на овој член на својата веб страна ги објавува причините за делумната или целосна суспензија кои остануваат достапни се до целосното укинување на суспензијата.

Член 38

- (1) ОЕПС има право во случај на виша сила да ги суспендира, во целост или делумно, одделни трансакции на пазарот.
- (2) Во случај на виша сила, учесниците на пазарот ги следат инструкциите и корекциите на одобрените физички распореди од страна на ОЕПС.

Известување и објавување

Член 39

ОЕПС најдоцна до 10:00 часот, на својата веб страна ги објавува следните информации за претходниот ден:

- 1) збирни податоци за производство и потрошувачка на електрична енергија во ЕЕС,
- 2) ограничувањата во ЕЕС,
- 3) информациите за работата, сигурноста и адекватноста на ЕЕС и
- 4) други информации поврзани со работата на ЕЕС што не се од доверлив карактер.

IX. Преодни и завршни одредби

Член 40

- (1) РКЕ го донесува образецот на Договорот за откуп на електрична енергија од повластените производители од Член 29 од овие Правила, во рок од 60 дена од денот на влегување во сила на овие Правила.
- (2) ОПЕЕ донесува:
 - 1) Образец БРУП од Член 14 од овие Правила, во рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овие Правила, и
 - 2) Образец и Потврда од Член 36 од овие Правила, во рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овие Правила.

Член 41

- (1) Со денот на отпочнување на примената на овие Правила престануваат да важат Правилата за пазар на електрична енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/14, 42/14, 57/14, 194/14, 190/16, 80/17, 172/17, 197/17 и 115/18).
- (2) Овие Правила влегуваат во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применуваат со денот на примена на Правилата за балансирање.

ПРИЛОГ 1: УПАТСТВО ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ПРОИЗВЕДЕНА ОД ППЕЕПТ НА СНАБДУВАЧИ, ТРГОВЦИ И ПЕЕ КОИ СНАБДУВААТ ПОТРОШУВАЧИ

1. ВОВЕД

Во ова упатство се содржани чекорите со кои е овозможена распределбата на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ на снабдувачи, трговци и ПЕЕ кои снабдуваат потрошувачи, согласно Законот за енергетика и Правилата за пазар на електрична енергија.

Секој снабдувач, трговец или ПЕЕ кој продава електрична енергија на потрошувач има обврска да откупи електрична енергија произведена од ППЕЕПТ согласно неговиот удел во снабдувањето на потрошувачите. За таа цел, снабдувачот, трговецот или ПЕЕ треба да склучи билатерален договор (**анекс на постоечкиот договор**) за купување на електричната енергија од ППЕЕПТ.

2. ПРЕЛИМИНАРНИ ПРОГНОЗИ

ОПЕЕ на својот веб сајт, <https://opee.mepso.com.mk/>, објавува:

- (1) Прелеминарни месечни прогнози за вкупното месечно производство на електрична енергија од ППЕЕПТ;
- (2) Прелеминарни месечни прогнози за вкупната месечна потрошувачка на електрична енергија во Република Македонија;
- (3) Прелиминарни часовни прогнози за производството на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ;
- (4) Прелиминарни часовни прогнози за потрошувачката на електрична енергија за денот D, седум дена однапред;
- (5) Коэффициент за учество на енергијата произведена од ППЕЕПТ кој се добива врз основ на претходните податоци.

Коэффициентот помножен со вкупната најава за продажба и снабдување на секој трговец, снабдувач и ПЕЕ што врши продажба односно снабдување на потрошувачи, ја определува количината на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ која треба да ја откупи од ОПЕЕ. Оваа прогноза е прелиминарна и не е обврзувачка.

На *слика 1 од пример 1* е даден изгледот на прелиминарната прогноза.

Пример 1. Прелиминарна прогноза за денот 01.01.2015 година, се објавува на 25.12.2014 година

ПРЕЛИМИНАРНА ПРОГНОЗА ЗА УЧЕСТВО НА ППЕЕ		Планирано Производство од ППЕЕ	Планирана Потрошувачка	Учество во % од конзумот	Учество по MWh
Дата	Час	315.887	24,782		
01.01.2015	1	12.953	1,026	1.3%	0.013
01.01.2015	2	12.893	915	1.4%	0.014
01.01.2015	3	12.878	834	1.5%	0.015
01.01.2015	4	12.877	794	1.6%	0.016
01.01.2015	5	12.859	791	1.6%	0.016
01.01.2015	6	12.860	816	1.6%	0.016
01.01.2015	7	12.888	903	1.4%	0.014
01.01.2015	8	13.058	949	1.4%	0.014
01.01.2015	9	13.614	1,016	1.3%	0.013
01.01.2015	10	14.263	1,062	1.3%	0.013
01.01.2015	11	14.297	1,079	1.3%	0.013
01.01.2015	12	14.126	1,081	1.3%	0.013
01.01.2015	13	14.067	1,078	1.3%	0.013
01.01.2015	14	13.387	1,074	1.2%	0.012
01.01.2015	15	12.737	1,069	1.2%	0.012
01.01.2015	16	12.328	1,081	1.1%	0.011
01.01.2015	17	12.415	1,142	1.1%	0.011
01.01.2015	18	13.085	1,168	1.1%	0.011
01.01.2015	19	13.098	1,154	1.1%	0.011
01.01.2015	20	12.997	1,138	1.1%	0.011
01.01.2015	21	13.074	1,113	1.2%	0.012
01.01.2015	22	12.922	1,090	1.2%	0.012
01.01.2015	23	12.999	1,201	1.1%	0.011
01.01.2015	24	13.212	1,208	1.1%	0.011

Табела 1 - Прелиминарна прогноза за денот D

3. КОНЕЧНИ ПРОГНОЗИ

ОПЕЕ на својот веб сајт, <https://opee.mepso.com.mk/>, објавува:

- (1) **Конечни** часовни прогнози за производството на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ;
- (2) **Конечни** часовни прогнози за потрошувачката на електрична енергија за денот D, два дена однапред, најдоцна до 10 часот;
- (3) Коефициент за учество на енергијата произведена од ППЕЕПТ добиен врз основа на конечните часовни прогнози за производство на електрична енергија од ППЕЕПТ и потрошувачката на електрична енергија.

Коефициентот помножен со вкупната најава за продажба и снабдување на секој трговец и снабдувач што врши снабдување или продажба на потрошувачи, ја определува количината на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ која треба да ја откупи од ОПЕЕ. **Оваа прогноза е конечна и обврзувачка.**

На *сликата 2 од примерот 2* е даден изгледот на прелиминарната прогноза.

Пример 2. Конечна прогноза за денот 01.01.2015 година, се објавува на 30.12.2014 година

КОНЕЧНА ПРОГНОЗА ЗА УЧЕСТВО НА ППЕЕ		Планирано Производство од ППЕЕ	Планирана Потрошувачка	Учество во % од конзумот	Учество по MWh
Дата	Час	315.887	24,782		
01.01.2015	1	12.953	1,026	1.3%	0.013
01.01.2015	2	12.893	915	1.4%	0.014
01.01.2015	3	12.878	834	1.5%	0.015
01.01.2015	4	12.877	794	1.6%	0.016
01.01.2015	5	12.859	791	1.6%	0.016
01.01.2015	6	12.860	816	1.6%	0.016
01.01.2015	7	12.888	903	1.4%	0.014
01.01.2015	8	13.058	949	1.4%	0.014
01.01.2015	9	13.614	1,016	1.3%	0.013
01.01.2015	10	14.263	1,062	1.3%	0.013
01.01.2015	11	14.297	1,079	1.3%	0.013
01.01.2015	12	14.126	1,081	1.3%	0.013
01.01.2015	13	14.067	1,078	1.3%	0.013
01.01.2015	14	13.387	1,074	1.2%	0.012
01.01.2015	15	12.737	1,069	1.2%	0.012
01.01.2015	16	12.328	1,081	1.1%	0.011
01.01.2015	17	12.415	1,142	1.1%	0.011
01.01.2015	18	13.085	1,168	1.1%	0.011
01.01.2015	19	13.098	1,154	1.1%	0.011
01.01.2015	20	12.997	1,138	1.1%	0.011
01.01.2015	21	13.074	1,113	1.2%	0.012
01.01.2015	22	12.922	1,090	1.2%	0.012
01.01.2015	23	12.999	1,201	1.1%	0.011
01.01.2015	24	13.212	1,208	1.1%	0.011

Табела 2 – Конечна прогноза за денот D

4. ДАВАЊЕ НА НОМИНАЦИИ

Врз основа на конечната прогноза на учеството на енергијата произведена од ППЕЕПТ во потрошувачката на електрична енергија во Република Македонија, снабдувачот, трговецот или ПЕЕ кој снабдува или продава електрична енергија кон потрошувачи треба да достави и номинација за откуп на електрична енергија од ОПЕЕ. За таа цел потребно е збирот од сите номинациите за снабдување и продажба на електрична енергија кон потрошувачи во секој час од денот да го помножи со соодветниот часовен коефициент (процент) објавен во конечната прогноза на учеството на енергијата произведена од ППЕЕПТ во потрошувачката на електрична енергија во Република Македонија за тој ден.

Истото може да биде претставено со формула за пресметка на количината на откупена електрична енергија за секој час од денот, и тоа:

$$TPS_{PPPEPT} = p[\%] * TPS_{snabduvac,trgovec,PEE} \quad 1$$

каде:

TPS_{PPPEPT} [MWh] е номинации за набавка на електрична енергија од ППЕЕПТ на часовно ниво;

$TPS_{snabduvac, trgovac, PEE}$ [MWh] е збир на номинациите на снабдувачот/трговецот/ПЕЕ за продажба и снабдување на електрична енергија за потрошувачи во дадениот час. Резултатот се заокружува на три децимални места.

Во пример 3 е дадена пресметката за откупената количина на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ за секој час од 01.01.2015 година. Рокот за доставувањето на номинацијата е еден ден пред испораката, односно 31.12.2014 за 01.01.2015 година.

Пример 3 - Изглед на номинациите за првиот час на снабдувач и трговец од иста балансна група за денот 01.01.2015 година.

Intern	Date	A	B	C	D	E
	12/11/2014	1/1/2015	1/1/2015	1/1/2015	1/1/2015	1/1/2015
out Area in Area	10YMK-MEPSO---8	10YMK-MEPSO---8	10YMK-MEPSO---8	10YMK-MEPSO---8	10YMK-MEPSO---8	10YMK-MEPSO---8
out Party in Party	TRGOVEC 0	TRGOVEC 0	TRGOVEC 1	ОПЕЕ	ОПЕЕ	ОПЕЕ
Comment	TRGOVEC 1	SNABDUVAC 1	REG. POTROSUVAC	TRGOVEC 1	SNABDUVAC 1	SNABDUVAC 1
Balance Responsible Party	XXXX	XXXX	XXXX	xxxx	xxxx	xxxx
Version	1	1	1	1	1	1
Comment				Количина на откупена ППЕЕ од трговецот за денот 01.01.2015	Количина на откупена ППЕЕ од снабдувачот за денот 01.01.2015	
Control Sum	MWh					
		Qty	Qty	Qty	Qty	Qty
from	to					
0:00	0:15	100.000	200.000	101.523	1.523	3.046
0:15	0:30	100.000	200.000	101.523	1.523	3.046
0:30	0:45	100.000	200.000	101.523	1.523	3.046
0:45	1:00	100.000	200.000	101.523	1.523	3.046

Табела 3 – Номинации

- 1) Колоната С претставува продажба кон краен потрошувач;
- 2) Колоната D претставува откупена количина на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ од страна на Трговецот кој има најава за продажба од колоната С;
- 3) Колоната E претставува откупена количина на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ од страна на Снабдувачот кој има најава за снабдување од 203,046 MWh.

5. ОБЈАВА НА МЕСЕЧНИ ЦЕНИ И ПРОЦЕНТУАЛНА РАСПРЕДЕЛБА НА ЕНЕРГИЈАТА ОД ППЕЕПТ

ОПЕЕ на својата веб страна, <https://opee.mepso.com.mk/>, објавува месечни просечни цени на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ и процентуално учество на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ во потрошувачката.

ОПЕЕ најдоцна до петтиот работен ден во месецот ги објавува:

- (1) Просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕПТ;
- (2) Просечна цена по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија на снабдувачите, трговците и ПЕЕ;
- (3) Процентуалното учество на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ за секој снабдувач, трговец и ПЕЕ поединечно;
- (4) Просечна тарифа за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ по која снабдувачите, трговците и ПЕЕ ќе фактурираат на потрошувачите.

5.1 Пресметка на просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕПТ

Цената по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од производителите на електрична енергија произведена од ППЕЕПТ (C_{otk}) се пресметува на крајот од месецот на следниот начин:

$$C_{otk} = \frac{P_{trosok}}{E_{proizvedena}} \quad 2$$

каде:

P_{trosok} [den] – претставува вкупен месечен трошок на ОПЕЕ за откуп на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ согласно измерените и фактурираните вредности од страна на ППЕЕПТ;

$E_{proizvedena}$ [MWh] – претставува вкупна количина на произведена електрична енергија од страна на ППЕЕ

5.2 Пресметка на просечна цена по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија од ППЕЕПТ

Цената по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија произведена од ППЕЕПТ (C_{prod}) се пресметува на крајот од месецот на следниот начин:

$$C_{prod} = \frac{P_{trosok} + P_{uram}}{E_{nomppee}} \quad 3$$

каде:

P_{trosok} [den]– претставува вкупен месечен трошок на ОПЕЕ за откуп на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ согласно измерените и фактурираните вредности од страна на ППЕЕПТ;

P_{uram} [den] – претставува трошок за балансирање.

$E_{nomppee}$ [MWh] – претставува вкупна количина на продадена електрична енергија по номинација, а произведена од страна на ППЕЕПТ

5.3 Пресметка на процентуалното учество на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ

Просечното учество на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ на месечно ниво се добива како количник од продадената електричната енергија произведена од ППЕЕПТ на снабдувачот/трговецот и вкупната енергија која снабдувачот/трговецот ја снабдува или продава на потрошувач, врз основа на соодветните номинации.

$$P_{PPPEE} = \frac{E_{nompppee}}{E_{nompotros}} * 100 \text{ [%]} \quad 4$$

каде:

$E_{nompppee}$ [MWh] – електрична енергија произведена од ППЕЕПТ за определен месец, која ОПЕЕ ја продава на одреден снабдувач/трговец

$E_{nomprotros}$ [MWh] –електрична енергија која снабдувачот/трговецот/ПЕЕ ја снабдува или продава на потрошувач за определен месец

5.4 Пресметка на просечна тарифа за откуп на енергија по која снабдувачите и трговците ќе фактурираат на потрошувачите

Просечна тарифа за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ по која снабдувачите и трговците ќе фактурираат на потрошувачите C_{tarifa} се пресметува како:

$$C_{tarifa} = \frac{P_{trosok} + P_{uram}}{E_{nomvk}} \quad 5$$

каде:

P_{trosok} [den]– претставува вкупен месечен трошок на ОПЕЕ за откуп на електричната енергија произведена од ППЕЕПТ согласно измерените и фактурираните вредности од страна на ППЕЕПТ;

P_{uram} [den] – претставува трошок за балансирање.

E_{nomvk} [MWh] – претставува вкупна номинирана количина на електрична енергија наменета за снабдување или продажба кон крајни потрошувачи во Република Македонија

ОПЕЕ информацијата за процентуалното учество за секој снабдувач или трговец ја објавува на својот веб сајт најдоцна до петтиот работен ден, за претходниот месец.

* Пример табели- бројките во табелите се од илустративен карактер

Податоци за просечните цени за месец:		
Вкупно произведена електрична енергија од ППЕЕПТ	[MWh]	67515
Просечна цена по која ОПЕЕ ја откупил електричната енергија од ППЕЕПТ	[den/MWh]	7380
Просечна цена по која ОПЕЕ ја продава електричната енергија на снабдувачите и трговците	[den/MWh]	7520
Просечна тарифа за откуп на електрична енергија од ППЕЕПТ	[den/MWh]	123

Табела 4 - Просечни цени

Процентуално учество на енергија произведена од ППЕЕ по снабдувач/трговец за месец: -----								
ФЛУЧР ЕНЕРѢИ увоз-извоз ДООЕЛ Скопје	Роу и Рифајнд Комодитис ДООЕЛ	ГЕН-И ПРОДАЖБА НА ЕНЕРГИЈА ДООЕЛ Скопје	ЕНЕРѢИ СЕРВИСИС ДООЕЛ - Скопје	ЕВН Електроснабдув ање	ЕНЕРѢИ ДЕЛИВЕРИ СОЛУШНС ЕДС ДОО Скопје	ЕВН МАКЕДОНИЈА Снабдување КС + ДСО	АД ЕЛЕМ Снабдување КС	АД ЕЛЕМ ЕНЕРГЕТИКА ДСО
2,32%	3,09%	2,31%	2,31%	2,34%	2,28%	2,25%	2,32%	2,30%

Табела 5 - Процентуално учество

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Врз основа на член 92, став (1) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18), Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Македонија (во понатамошниот текст: Регулаторна комисија за енергетика) пристапи кон изработка на Правила за пазар на електрична енергија.

Регулаторната комисија за енергетика ги изработи Правилата за пазар на електрична енергија со помош на УСАИД и во соработка со Секретаријатот на Енергетската заедница.

Со овие Правила за пазар на електрична енергија во согласност со одредбите од Законот за енергетика се уредува:

- 1) организацијата и функционирањето на пазарот на електрична енергија со билатерални договори (во понатамошниот текст: пазар),
- 2) начинот на регистрација и идентификација на учесниците на пазарот,
- 3) условите што треба да ги исполнуваат учесниците на пазарот,
- 4) правата и обврските на учесниците на пазарот,
- 5) воспоставувањето, организирањето и контролата на тргувањето со електрична енергија, вклучувајќи го и прекуграничното тргување, во согласност со обврските од членувањето во меѓународните организации
- 6) условите, начинот и постапката за набавка на електрична енергија од страна на вршителите на регулирани енергетски дејности, со цел набавките да бидат спроведени на конкурентен, транспарентен и недискриминаторен начин и да се обезбеди рамноправен пристап на сите заинтересирани домашни и странски понудувачи,
- 7) откупот на електричната енергија од повластените производители кои користат повластени тарифи за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија и нејзина продажба на снабдувачите и трговците, како и производителите во услови кога директно продаваат електрична енергија на потрошувачи кои ги исполнуваат условите за самостојно учество на пазарот, како и начинот на уредување на правата и обврските на операторите на електропреносните и електродистрибутивните системи и повластените производители на електрична енергија, и
- 8) други прашања поврзани со организацијата и функционирањето на пазарот.

Целта на овие Правила за пазар на електрична енергија е да се обезбеди транспарентен и недискриминаторен начин на организацијата и управувањето со пазарот заради обезбедување ефикасен, конкурентен и одржлив пазар. Правилата за пазар на електрична енергија ги применуваат сите учесници на пазарот, како и сите субјекти кои учествуваат во постапки и преземаат дејствија пропишани со овие Правила.

На 13 август 2018 година Регулаторната комисија за енергетика на својата веб страна објави Предлог - Правила за пазар на електрична енергија, како и соопштение со кое ги повика сите заинтересирани страни да достават по електронски пат, на официјалната е-меил адреса: erc@erc.org.mk, свои сугестии, забелешки и предлози, најдоцна до 30 август 2018 година, по однос на Предлог - Правилата за пазар на електрична енергија. Заклучно со 30 август 2018 година беа доставени забелешки од АД ЕЛЕМ – Скопје, ЕВН Електродистрибуција ДООЕЛ

Скопје, ЕНЕРЏИ АКТИВЕ увоз-извоз ДООЕЛ Скопје, АД МЕПСО – Скопје и ГЕН-И ПРОДЖБА НА ЕНЕРГИЈА ДООЕЛ Скопје.

Регулаторната комисија за енергетика со Решение број 02-1620/1 од 13 август 2018 година свика подготвителна седница на 30 август 2018 година на која предмет на разгледување беа Предлог - Правилата за пазар на електрична енергија. На подготвителната седница беа поканети: членовите на Регулаторната комисија за енергетика, претставници од АД ЕЛЕМ – Скопје, МЕПСО АД – Скопје, ЕВН Електродистрибуција ДООЕЛ Скопје, ЕВН Македонија АД Скопје, Кабинетот на Заменик Претседателот на Влада на РМ задолжен за економски прашања, Министерството за економија, Агенцијата за енергетика на Република Македонија, Комисијата за заштита на конкуренција, Стопанската комора на Македонија, активни лиценцирани снабдувачи со електрична енергија, активни лиценцирани трговци со електрична енергија, активни лиценцирани производители на електрична енергија, Сојузот на стопански комори на Македонија и Советот за заштита на потрошувачите.

На 30 август 2018 година се одржа подготвителна седница на која учествуваа членовите на Регулаторната комисија за енергетика, претставници од Министерството за економија, Комисијата за заштита на конкуренција, Стопанската комора на Македонија, АД ЕЛЕМ – Скопје, МЕПСО АД – Скопје, консултантите на УСАИД, активни лиценцирани снабдувачи со електрична енергија, активни лиценцирани трговци со електрична енергија и активни лиценцирани производители на електрична енергија. На подготвителната седница од страна на присутните беа дадени забелешки во однос на Предлог - Правилата за пазар на електрична енергија.

Имајќи ги во предвид доставените забелешки во дадениот рок, забелешките дадени на подготвителната седница од страна на заинтересираните страни, како и забелешките доставени од Секретаријатот на Енергетската заедница, Регулаторната комисија за енергетика изработи текст на Правилата за пазар на електрична енергија, како предлог за донесување. Регулаторната комисија за енергетика на седницата одржана на 11 септември 2018 година донесе Правилата за пазар на електрична енергија.

Правилата за пазар на електрична енергија се усогласени со Секретаријатот на Енергетската заедница.